

Валентина Красавіна
кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри української мови і літератури Національного
університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна)
e-mail: krasava_v@ukr.net
ORCID: 0000-0001-7946-6951

АВТОРСЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У РОМАНІ-КОЛАЖІ ДМИТРА КЕШЕЛІ «РОДАКИ»

У статті досліджено трансформовані фразеологічні одиниці та безеквівалентні фразеологічні інновації письменника, зафіксовані в романі-колажі «Родаки». Розглянуто найпродуктивніші види структурно-семантичних перетворень фразеологізмів (заміна одного або декількох лексичних складників фразеологізму, розширення фразеологізму за рахунок уведення додаткових компонентів, контамінація, конвергенція фразеологізмів); семантичну трансформацію. З'ясовано семантико-стилістичні функції, текстотвірні можливості та комунікативно-прагматичний потенціал трансформованих фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, трансформація, субституція, експлікація, контамінація, конвергенція, семантика, конотація.

Красавіна Валентина. Авторская трансформация фразеологизмов в романе-коллаже Дмитрия Кешели «Родаки»

В статье исследованы трансформированные фразеологизмы и безэквивалентные фразеологические инновации писателя, зафиксированные в романе-коллаже «Родаки». Рассмотрены наиболее продуктивные структурно-семантические преобразования фразеологических единиц (замена одного или нескольких лексических компонентов фразеологизма, расширение фразеологизма за счет введения дополнительных компонентов, контаминация, конвергенция фразеологизмов); семантическая трансформация. Прослежены стилистические функции, текстообразующие возможности и коммуникативно-прагматический потенциал трансформированных фразеологических единиц.

Ключевые слова: фразеологическая единица, трансформация, субституция, экспликация, контаминация, конвергенция, семантика, коннотація.

Valentyna Krasavina. Author's Transformation of Phraseologisms in the Collage Novel "Rodaky" (Parents) by Dmytro Keshelia

The paper considers transformed phraseological units and writer-specific phraseological innovations, identified in Dmytro Keshelia's collage novel "Rodaky" (Parents), which are a verbal and figurative dominant of the novel. The most productive types of structural and semantic transformations of phraseologisms as well as the semantic transformation of phraseological units are examined.

The material was processed with the help of the following methods of research: descriptive and analytical; structural and semantic; contrastive analysis; method of contextual analysis which was used to identify additional connotations of the phraseological unit (PU); method of phraseological identification was employed for the interpretation of the phraseological meaning. For the detection of new components of PUs, the identification of a new meaning of the PU, called forth by the influence of the contextual environment, methods of componential analysis and componential synthesis of PUs were used.

Traditional phraseology occupies an essential place in the language of the novel, insertions of dialectal phraseology can be observed as well, while transformed and writer-specific phraseology is especially brilliant. The author resorts to various ways of transforming phraseological units and combinations, thus creating a whole series of stylistic effects.

The structural semantic group of transformations is most widely presented in the novel. Substitution – a technique of replacing the lexical component of the phraseologism – is one of the most expressive ones from the stylistic perspective and significant as regards its influence upon the PU semantics. In the novel, the most frequent technique is the extension of the componential structure of the language-general PU – explication, introduction of specifying, concretizing words into a set expression. The writer resorts to more complicated techniques as well: contamination – combining the parts of two phraseologisms in one expression, and convergence – the use of two ways of transformations in one context. With a view of creating a more vivid artistic image the author applies a technique of PU gradation which enhances the expressiveness of the utterance and charges it with a considerable emotional power. More rarely a semantic transformation is observed in the text when the lexical components are preserved but the phraseological meaning of PU is changed into a new one owing to the context. Dmytro Keshelia's phraseological innovation

revealed itself also in the creation of writer-specific PUs, formed in compliance with generally accepted language models, which may enter the national phraseological fund.

Thus, original verbal images with additional semantic hues emerge as a result of an artistic treatment of the text, implementing new meanings in the context and ensuring the ideological and substantive unity of the text as well as the compositional and structural one, and promoting its perception in general; also, they are means of expressing irony, humour, creating humorous situations, grotesque.

Keywords: *phraseological unit, transformation, substitution, explication, contamination, convergence, semantics, connotation.*

Словесно-образну домінанту роману-колажу Дмитра Кешелі «Родаки» становлять фразеологізми: вони увиразнюють національний колорит авторської оповіді, розкривають багатогранні соціально-психологічні взаємини між етносами в полікультурному середовищі Закарпаття, показують своєрідність побуту закарпатської родини, її звичаї, традиції, змальовують характери героїв, ситуації, достовірно передають особливості історичної доби другої половини ХХ століття. Вони ж створюють неповторне емоційно-експресивне тло роману. Вибір фразеологізмів яскраво демонструє ставлення письменника до зображуваного, його симпатії й антипатії, є формою виявлення безпосередньої авторської оцінки в художній оповіді.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що творчість сучасного закарпатського письменника Дмитра Кешелі мало досліджена, а його фраземікон є достовірним джерелом поповнення фразеологічного корпусу української мови в її просторово-часовому вимірі.

Мета нашого дослідження – проаналізувати авторські видозміни фразеологічних одиниць (надалі ФО), визначити їх найпродуктивніші типи, з'ясувати семантико-стилістичні функції, текстотвірні можливості та комунікативно-прагматичний потенціал.

Питання трансформації й варіювання стійких сполучень слів постійно перебуває в колі зацікавлень зарубіжних та вітчизняних науковців. Значний внесок у досліджувану проблему зробили: Л. Авксентьев [Авксентьев 1979], М.Алефіренко [Алефіренко 1987], В.Білоноженко [Білоноженко 1989], Н.Бойченко [Бойченко 2002], І.Глуховцева [Глуховцева 2015]), І.Гнатюк [Гнатюк 1982], Л.Давиденко [Давиденко 2012], С.Єрмоленко [Єрмоленко 2006], Н. Кочукова [Кочукова 2004], В.Мокієнко [Мокієнко 1989], А.Мелерович [Мелерович 2011], І.Третякова [Третякова 2011], В.Ужченко, Д.Ужченко [Ужченко 2007], Л.Чабаненко [Чабаненко 2002], М. Шанський [Шанський 1985] та ін.

Авторські перетворення ФО на матеріалі художніх творів досліджували О.Важеніна [Важеніна 2018], М. Вовк [Вовк 2004], Т. Євтушина [Євтушина 2005], В.Калашник [Калашник 2011], Ю.Кохан [Кохан 2003], В. Папіш [Папіш 2004], Н.Пирога [Пирога 2010] Т. Свердан [Свердан 2003], М.Цуркан [Цуркан 2014], Л.Щербачук [Щербачук 2000] та ін.

Незважаючи на тривале вивчення цього питання, зауважуємо, що в сучасній лінгвістиці немає єдиного визначення поняття “трансформація” ФО та однозначного погляду на моделі фразеологічних трансформацій.

В. Білоноженко та І. Гнатюк перетворення фразеологізмів розуміють як «стилістичний засіб, який полягає у цілеспрямованому оновленні семантики, модифікації структури традиційних ФО» [Білоноженко, Гнатюк 1989, с. 8]. Н.Бойченко трансформацією стійких сполук називає такі «зміни, які викликані їх актуалізацією в особливих контекстуальних умовах, що увиразнюють повідомлення шляхом вираження експресивної інформації» [Бойченко 2002, с.168]. С. Гурбанська зазначає, що «оказіональні трансформації сталих виразів полягають в обов'язковій перебудові структури та, відповідно, семантики сталих виразів, а також у перетворенні їхнього стилістичного забарвлення і виявленні необмежених конотативних можливостей» [Гурбанська 2009 с. 73]. Л. Давиденко, Н. Бойко вважають, що «фразеологічна трансформація – це видозміна узуального компонентного складу ФО, спричинена актуалізацією фразеологізму в контексті, яка призводить до зрушень в семантичній структурі ФО» [Давиденко, Бойко 2012, с.31]. На позначення ФО, які виникають у результаті авторських перетворень, дослідники пропонують такі терміни: трансформовані, індивідуально-авторські, okazіональні ФО, неологізми фразеологічного характеру, дефразеологізми, антифразеологізми, okazіональні фраземні деривати, а самі зміни розглядають як фразеологічні трансформації, перетворення, фразеологічні конфігурації, індивідуально-авторське оновлення ФО та ін. [Авксентьев 1979; Важеніна 2018; Глуховцева 2015; Золотих 2006; Колоїз 2002; Мелерович 2011; Ужченко 2007]. Як спостерігаємо, на сучасному етапі немає єдиної типології індивідуально-авторських трансформацій. Більшість фразеологів традиційно поділяють прийоми трансформації ФО на дві групи: семантична (з перетворенням семантики) і структурно-семантична (з перетворенням структури й семантики) [Білоноженко 1989; Гнатюк 1982; Мелерович 2011; Мокієнко 1989; Третякова 2011; Ужченко 2007] та ін. Н. Михальчук виділяє три способи трансформації: 1) формально-граматичний,

2) семантичний, 3) структурно-семантичний. Найширшу типологію (понад 30 різновидів) пропонують А.Мелерович та В.Мокієнко.

Від трансформацій ФО більшість науковців відмежовує фразеологічні варіанти, особливості утворення яких досліджують [Ужченко 2007; Михальчук 2002; Кочукова 2004, Давиденко 2012] та ін. Отже, багатоаспектність названої проблеми мотивує її поглиблене вивчення.

Роман, який недавно вийшов друком, у літературознавчому плані студіювали В. Кизилова «Авторська спроба репрезентації історії покоління в романі Дмитра Кешелі «Родаки» та Х. Завадецька «Художні особливості роману Дмитра Кешелі «Родаки»; лінгвістичному аналізу присвячено розвідки В. Заскалети «Порівняння як засіб увиразнення портретного опису персонажа (на матеріалі роману-колажу Дмитра Кешелі «Родаки»), В.Красавіної «Етномаркери в порівняльних конструкціях у романі-колажі Дмитра Кешелі «Родаки», М. Горшкової «Мовні засоби комічного в ідіостилі Дмитра Кешелі».

У пропонованій статті використано такі методи дослідження: описово-аналітичний – для збирання, систематизації й аналізу фактичного матеріалу; структурний і семантичний – для аналізу текстової інтеграції фразеологізмів; зіставно-ідентифікаційний аналіз – для характеристики традиційних і авторських ФО; для встановлення авторських інтенцій і текстотвірних потенцій трансформованих ФО використано метод контекстуального аналізу. Для визначення нових компонентів ФО, вияву нового значення ФО, зумовленого впливом контекстуального оточення, застосовано методи компонентного аналізу і компонентного синтезу ФО.

У мові роману помітне місце посідає узуальна фразеологія (стійкі вирази різних типів: фразеологізми, паремії, крилаті вирази, мовні кліше, гасла та ін.), наприклад: *топтати ряс*; *ноги по пелом посипати*; *мозолити руки*; *не бери дурного до голови, а тяжкого до серця* тощо; Спостерігаємо вкраплення діалектної лексики, як наприклад: *бути г'аздою язикові*; *плести тринку-парастас*; *мацури замнявкають*; *розізлилися не на фіг'лю*; *писок отворяти*; *піти по світу із тайстрами*; *славного роду, лем псячого ходу*. Виразну стилістичну функцію виконують трансформовані та індивідуально-авторські лексико-фразеологічні засоби.

У проаналізованому матеріалі представлені фразеологізми, що належать до різних стилістичних пластів: книжні, розмовні, просторічні. Просторічним фразеологізмам властива емоційність невимушеного спілкування, безпосередність оцінки, експресивність. І авторській мові, і мові персонажів саме розмовно-побутова, просторічна фразеологія надає колориту згрубілого висловлювання і часто є джерелом створення гумористичного, іронічного ефекту. Наприклад: *Яке їхало, таке здибало*: Пірат і Гатьошка за кількадеень *профітькали* в мукачівських ресторанах *гроші*, а далі *взялися чухати одне місце* – що маємо чинити. – Ти што, легіню, такий *чумний*, *якби в тебе стріха з голови пішла в гості на свинарник?* – почувся дзвінкий голос.

Стилістичне забарвлення фразем книжного походження письменник використовує для створення піднесеної мови в ліричних роздумах про сутність людського життя, історичну долю рідної землі, у спогадах про матір, як-от: Народилась вона (мати) в океані, по дорозі з Америки на *рідну землю*. А ось вижити на понівеченому *полі житейському* – це *справжній подвиг, гідний великих воїнів*. Але більшість книжних ФО введені у словесний контекст зниженого висловлювання, якому надають гумористичного забарвлення, наприклад: І Соломон, підкоряючись *поклику душі*, подибавав до найближчої мукачівської корчми. *Якось Пірошка навідалась за ясиром того дня, коли ми відпустили душу з нашої свині*.

Як ми вже зазначали, крім уживання фразеологічних одиниць у їх традиційній формі, спостерігаємо перетворення й комбінації фразем, що пов'язані з низкою художньо-стилістичних ефектів.

Найширше в романі представлена структурно-семантична група перетворень. Показова з погляду стилістичної виразності та знакова щодо впливу на семантику ФО заміна лексичного компонента фразеологізму. Цей прийом субституції особливо дієвий, якщо слово-замінник не перебуває в синонімічних відношеннях із узвичаєною у складі фразеологізму номінацією, а належить до іншої лексико-семантичної групи. Таке перетворення дозволяє письменникові без розлогих описів і пояснень, замінивши лише один складник ФО, схарактеризувати персонажа, окреслити ситуацію, висловити своє ставлення до зображуваного тощо. Вибір компонентів-замінників залежить від їх семантики, контексту і стилістичних інтенцій автора.

Наприклад: У мою копоню в цю мить збіглися знання і світлі думки всього мого *родоводу до семидесятого коліна* (пор. *трад.*: *до сьомого коліна* – про найвіддаленіших предків або нащадків). Гіперболізований зміст лексичного замінника разом із експресивним контекстом створює гумористичне звучання оповіді. Митець ніби уточнює образ, наявний у традиційному вислові, не змінюючи при цьому семантики фразеологізму. Ситуативно змінивши мовну одиницю (дія відбувалася в полі), він індивідуалізує висловлювання. Порівняймо: Велике щастя, що бійка почалася не з моєї вини, інакше вони б учинили наді мною *польовий трибунал* (пор. *уз.*: *військовий трибунал*). В іншому кон-

тексті спостерігаємо заміну нормативного компонента стійкої сполуки стилістично зниженим, зневажливим субститутом, що увиразнює іронічне звучання художнього тексту, пор.: Наслідки моїх перших у житті зацікавлень наукою – *спроба дізнатися про родові корені вождя світової жєброти Леніна* – були вельми плачевними (пор. уз.: *вождь світового пролетаріату*). Дуже швидко оженившись (стрийко Штефан), покинув родину і почав з одностудцями твердо і настійно клепати нове життя, що мало привести закарпатців до *незрозумілого їм світлого майбутнього* (пор. уз.: *будувати нове життя*). Використовуючи книжні публіцистичні штампи радянського часу, вводячи їх у побутовий контекст, автор змінює високу патетичну оцінку на пейоративну і тим самим досягає сатирично-гротескового звучання художньої оповіді.

Дмитро Кешеля активно використовує книжні загальномовні фраземи, поєднуючи їх із розмовно-побутовою лексикою. Так, уживання усталених публіцистичних зворотів *на висоті, на видноті*, поєднаних із висловами *жива історія, шмат європейської історії*, мають передавати атмосферу добросусідських відносин, що створює стилістичний ефект комізму, викликає усміх читача. Наприклад: *Наші стосунки з паном Фийсою завше тримались і на висоті, і на видноті*, адже вчитель був нашим першим сусідом. У тексті роману спостерігаємо розширення ФО додатковими лексичними деталями (експлікація), що вносять колорит розмовності. Наприклад: *І я тепер готовий був йому відкрити найпотаємніші закапелки своєї щирої душі* (пор.: *відкрити душу* – відверто, щиросердно ділитися з ким-небудь своїми заповідними думками, переживаннями, намірами тощо) (ФСУМ І, с.122). Яким чином вдалося Наполіюну *вислизнути із цупких рук* безпекашів, для всіх назавше *лишилося присмерковою тайною*. Не зумів із цієї *скаламученої води* *вийти і я сухим*.

Для досягнення мовної експресії письменник вдається до контамінації – поєднання в новому висловлюванні частин двох фразеологізмів, що стикаються в асоціативному або синтагматичному ряду, створюючи смислову компресію фраземи. Наприклад: *Ну, і, як мудро мовлять, що посієш, те й з'їси*: дід Петро суд вражаюче... програв (пор. *узуальні: що посієш, те й пожнеш; гірко заробиш – солодко з'їси*).

Звертаємо увагу на прийом конвергенції – вживання в одному контексті двох і більше способів перетворень фразеологізмів: використання діалектного компонента в складі узуального, заміни експресивним субститутом та розширення ФО. Наприклад: *Наша рідня умовляла покласти хрест і забути про справу, бо кожен знав, що сподіватись на перемогу над Соломончиком та ще й у судах – все'дно, що чекати від верби персиків*. Агрономка Катерина одверто заявила, якщо мої нянько *не припинять бур-хливої діяльності по конфіскації колгосного добра, можуть опинитися в місцях, де цїмборуватимуть з білими ведмедями*.

Індивідуальній оповіді письменника властива практика нанизування ФО, зокрема, створення градуального «ланцюжка». Вживання двох і більше фразеологізмів-синонімів в одному контексті один за одним підсилює виразність мови персонажів, розгортає зміст образного висловлювання автора. Наприклад: *Мої непримиримі вороги і злісні задрісники, які б на мене негарні клички і прізвиська не вішали, скільки б не переконували ближніх, який я бовдур і пройдисвіт, постійно ловлять облизня і терплять нищівні поразки*. Проте, як це водилось завше, вона (баба Фіскарюшка) *миттю схопила себе в руки, опанувала ситуацію. Світ пішов льондром. На пси зійшов, уверх ногами*, – мовила сама до себе баба. *Я з вами до Будапешта на свинський базар не ходив, горобків у Празі не лічив! Я вам не кум, не сват, не брат, і од мене руки назад! А далі, замкнувшись у кабінеті з директором школи на прізвисько Сусанін, гамували опохмільну жагу, або ж, як казали, гонили кози моравські*.

Руйнування старого значення фразеологізму (здебільшого це прислів'я), «розкріпачення» закладеного в ньому образу створює часом несподіваний художній ефект. Про народнорозмовне джерело такого образного висловлювання свідчать вставні слова на зразок *як кажуть, як мовиться*. Наприклад: *Як казали мої, прощені би були нянько, з миру по ниточці – голому мотузка на шию*, – мовили пан Фийса (пор. прислів'я: *з миру по нитці – голому сорочка*). *«З ким поведешся – од того й забеременієш?»*, – сказала до корчмаря Юльча (пор. прислів'я: *з ким поведешся, від того наберешся*).

Рідше в тексті спостерігається семантична трансформація, коли зберігається лексичний склад, але ФО за рахунок контексту змінює фразеологічне значення на нове: Наприклад: *Але тут руські воляки принесли свободу, і все майбутнє Піфагора гєвкнулося й пішло льондром*. Коли радянські воляки *ощасливили нас визволенням*, Неймаш не захотів того щастя і хутко дременує до Америки.

Фразеологічне новаторство Дмитра Кешелі виявляється і в створенні безеквівалентних авторських фразеологічних одиниць за загальноприйнятими мовними моделями. Це своєрідні авторські сентенції, в яких узагальнено життєвий досвід митця, філософські погляди на світ, вони можуть поповнити «золотий фонд нашої мови». Автор вкладає їх в уста наймудріших персонажів, наприклад: *І тут небагатослівний дід (Петро) видав фразу, яку пам'ятатиму до смерті: «Бог видить: не шукайте, люди, в судах правди, бо її якраз там ніколи немає!»* У діда Соломона з'явився афоризм,

який я і собі взяв у житейські мандри: «Якшито до власти ставитися дуже серйозно, челядина має нещастя спитися раніше строку і достати білу горячку по повному». « – Неборе, всяка власть, як псяча масть, кільки не масти, а воно все смердить», – відповіла стомлено баба Фіскароршка. «– Дитино, ніхто не змайстрував тих дверей, щоб їх пляшкою не одчинили». «Та што казати, війна гірше од смерти, бо не жити, не вмерти». «Віра, дитино, переводить кожного з нас через холодні води, через пекельний вогонь, через великі болі і страждання!».

Отже, текст роману багатий на творчо перетворені й осмислені ФО, на оригінальні словесні образи з додатковими семантичними відтінками, які реалізують нове значення в контексті, увиразнюють авторську мову. В індивідуальному стилі письменника відчутна образність діалектного слова, органічно поєднана з книжними газетно-публіцистичними фраземами – виразними маркерами часу, відтвореного автором.

Фразеологічне багатство твору - засіб вираження іронії, гумору, створення комічних ситуацій, гротеску. Творчі модифікації здебільшого вмотивовані контекстом і зумовлені авторським задумом. Дмитро Кешеля створив колоритну оповідь, яка віддзеркалює живий полілог мов і культур етносів Закарпаття, відображає національні стереотипи мислення й водночас фіксує індивідуальний погляд митця на навколишній світ.

Література

1. Авксентьев, Л. Г. (1983). Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків, 97 с.
2. Алефіренко, М. Ф. (1987). Теоретичні питання фразеології. Харків, 133с.
3. Білоноженко, В. М., Гнатюк, І. С. (1989). Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. Київ, 153 с.
4. Бойченко, Н. О. (2002). Стійкі дієслівні сполуки у публіцистичному тексті: типологічні ознаки та експресивний потенціал. Київ, 192 с.
5. Важеніна, О. Г. (2018). Авторська трансформація загальнонародних фразеологізмів у химерній прозі Євгена Гуцала: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.10.02.01 «Українська мова». Вінниця, 309 с.
6. Глуховцева, І. Я. (2015). Динаміка української фразеології кінця ХХ – початку ХХІ століття: тенденції розвитку. Старобільськ, 179 с.
7. Гурбанська, С. О. (2009). Фразеологічна ідентифікація узуальних та okazialьних стійких висловлювань у художніх текстах. [В:] *Studia linguistica: збірник наукових праць / КНУТШ*. Вип. 3. Київ, с. 68–75.
8. Давиденко, Л. Б., Бойко В. М. (2012). Авторські модифікації фразеологічних одиниць у художньому мовленні. [В:] *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Сер. «Філол. науки»*. Кн.2. с. 30–33.
9. Євтушина, Т. О. (2005). Лінгвостилістичний потенціал фразеології у творах В. Стефаніка.: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.10.02.01 «Українська мова». Київ, 212 с.
10. Калашник, В. С. (2011). Фразеологія як чинник формування художнього світу поезії і прози Миколи Вінграновського. [В:] *Людина та образ у світі мови : вибрані статті*. ХНУ ім. В. Каразіна, Харків, с. 215–221.
11. Кедич, Т. В. (2011). Поширення фразеологічних одиниць як один з типів структурно-семантичної трансформації фразеологізмів. [В:] *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. Вип.10, с. 101–108.
12. Кешеля, Д. (2017). Родаки: роман-колаж. Київ, 384 с.
13. Кохан, Ю. І. (2003). Фраземіка в системі ідіостилю письменника (на матеріалі художньої прози Олесья Гончара і Павла Загребельного) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Харків, 19 с.
14. Кочукова, Н. І. (2004). Експресивно-виражальні можливості трансформованих стійких сполучень слів (на матеріалі української преси кінця ХХ - початку ХХІ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 19 с.
15. Мелерович, А. М. (2011). Современная русская фразеология (семантика – структура – текст). Кострома, 456 с.
16. Михальчук, Н.Г. (2002). Фразеологические единицы как средство формирования идиостиля М.А. Булгакова: автореф... канд. филол. наук: спец. 10.02.01 – русский язык. Орёл, 34 с.
17. Мокиєнко, В. М. (1989). Славянская фразеология. Москва, 287 с.
18. Пирого, Н. Г. (2010). Фразеологічне новаторство Марії Матіос (на матеріалі роману «Солодка Даруся»). [В:] *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Вип. XXIII. Ч. 3. с. 388–394.
19. Папіш, В. А. (2004). Семантико-функціональна природа фразеологізмів у художній прозі закарпатоукраїнських письменників (40 – 90 рр. ХХст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Ужгород, 21 с.

20. Скиба, Н. Г. (2005). Активні фразеотворчі процеси в українській публіцистичній і художній прозі кінця XX – початку XXI ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 17 с.
21. Ужченко, В.Д., Ужченко, Д.В. (2007). Фразеологія сучасної української мови. Київ, 494 с.
22. Цуркан, М. (2014). Загальнономовна та індивідуально-авторська фразеологія у прозі Марії Матіос. [В:] Українська мова, № 4, с. 90–101.
23. Шанский, Н. М. (1985). Фразеология современного русского языка. Москва, 160 с.
24. Щербачук, Л. Ф. (2000). Загальнономовна та індивідуально-авторська фразеологія в художніх текстах (на матеріалі творів Олесья Гончара) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. 20 с.

Умовні скорочення

ФСУМ – Фразеологічний словник української мови : В 2-х т. (1999). Уклад. В. Білоноженко, В. Винник, І. Гнатюк та ін. Київ, 984 с.

ФО – фразеологічні одиниці

УДК 811.111'373.7

Володимир Кушнерик
доктор філологічних наук, професор, завідувач
кафедри германського, загального і порівняльного
мовознавства Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна)
e-mail: volodymyrkushneryk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9135-9101

Ірина Гуменюк
кандидат філологічних наук, завідувач
кафедри іноземних мов Подільського
державного аграрно-технічного університету
(Кам'янець-Подільський, Україна)
e-mail: irynahumenyuk79@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7905-9771

СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КОЛОРАТИВАМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто лексико-граматичні особливості фразеологічних одиниць із колоративами. З-поміж фразеологізмів із колірним компонентом в англійській мові виокремлено такі структурні типи: субстантивні, дієслівні, ад'єктивні, адвербіальні, вигуківі фразеологічні одиниці та ФО зі структурою речення. Детально проаналізовано кількісний і якісний склад кожного типу та описано типові моделі їх уживання. Більшість структурних типів ФО формується за характерними моделями (винятком є адвербіальні та вигуківі ФО).

Ключові слова: фразеологічна одиниця, колоратив, субстантивний, дієслівний, ад'єктивний, адвербіальний, вигуківий типи фразеологічних одиниць.

Kushneryk Volodymyr. Humeniuk Iryna. Structural and grammatical peculiarities of phraseological units with color names in the English language.

The article is aimed at phraseological units with color names and their structural and grammatical peculiarities in the English language.

The urgency of the research is stipulated by the need for unified classification of phraseological units in modern English.

The material of the study encounters 1071 phraseological units, selected by a continuous sampling method from modern phraseological dictionaries of the English language.

The term “phraseological unit” has been defined in the article as set, reproductive, semantically coherent expression with completely or partially reinterpreted meaning which cannot be predicted from the meanings of the constituent parts.

Due to the core component six structural types of phraseological units are distinguished in the paper. They are: substantive, verbal, adjectival, adverbial, interjectional types and phraseological units with